

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ КУНДАЛИК ГАЗЕТАСИ

№ 217 (13.280)

Баҳоси эркин нарҳда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

СУД-ҲУҚУҚ ТИЗИМИНИ ЯНАДА ИСЛОҲ ҚИЛИШ, ФУҚАРОЛАРНИНГ ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ИШОНЧЛИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ КАФОЛАТЛАРИНИ КУЧАЙТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Суд-ҳуқуқ тизимини янада демократлаштириш ва эркинлаштириш, суд, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органлари фаолияти самарадорлигини ошириш, аҳолининг одил судловга бўлган ишончини ошириш, жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш ва қонунийликни мустаҳкамлаш мақсадида:

1. Суд ҳокимиятини чинакам мустақиллигини, фуқаролар ҳуқуқ ва эркинликларининг ишончли ҳимоясини таъминлаш, шунингдек одил судловга эришиш даражасини ошириш суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш соҳасида давлат сиёсатининг асосий устувор йўналишлари этиб белгилансин.

Давлат сиёсатининг асосий устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича суд, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органларининг муҳим вазифалари сифатида қуйидагилар белгилансин: суд ҳокимиятининг мустақиллиги тўғрисидаги конституцийий нормаларга ва одил судловни амалга ошириш фаолиятига ара-лашганлик учун жавобгарлиқнинг муқаррарлиги принциплари асосида амал қилинишини таъминлаш; фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига таъжовуз қилиш ҳолатлари юзасидан зудлик билан зарур чоралар кўриш;

жисмоний ва юридик шахсларнинг муносабатларини ўз вақтида ҳал этиш, муносабатларни кўриб чиқишда сансалорлик ва бефарқ муносабатда бўлиш ҳолатларига йўл қўйганлик учун жиноий жавобгарликка бўлган жавобгарлиқнинг муқаррарлигини таъминлаш, шунингдек бузилган ҳуқуқларни тиклаш бўйича барча зарур чораларни кўриш;

фаолиятининг очиклиги ва шаффофлигини таъминлаш, фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари ва аҳоли билан ҳамкорлик қилишнинг самарали механизмларини кенг қўллаш; фаолиятини иш якунларининг комплекс таҳлили асосида режалаштириш ва ташкил этиш, бунда эътиборни аввало ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва амалдаги қонун ҳужжатларини такомиллаштириш орқали тизимли қонунбузарликларнинг сабаб ва шарт-шароитларини аниқлаш ҳамда бартараф этишга қаратиш;

ҳодимлар ўртасида суиистеъ-молчилик ва бошқа ҳуқуқбузар-

ликларнинг олдини олиш, профилактика қилиш ва уларга чек қўйиш бўйича идоравий назоратни кучайтириш, одоб-ахлоқ қоидаларига оғишмай риоя этилишини таъминлаш;

юксак ахлоқий-иқтисодий ва касбий фазилатларга эга, юклатилган вазифалар ва амалга оширилаётган ислохотларнинг самарали бажарилишини таъминлашга қодир бўлган кадрларни шаффоф танлов асосида ишга қабул қилиш тизимини такомиллаштириш;

фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш, фаолият самарадорлигини оширишга қаратилган илғор илмий-техника воситалари ва ахборот-коммуникация технологияларини, шунингдек ишни ташкил этишнинг замонавий шакл ва усулларини жорий этиш.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Судьялар танлаш ва лавозимларга тавсия этиш бўйича олий малака комиссияси, Ўзбекистон Республикаси Олий суди, Олий ҳўжалик суди, Бош прокуратураси ва Адлия вазирлигининг судьялик лавозимига биринчи маротаба беш йил муддатга ва кейин ўн йил муддатга, шундан сўнг муддатсиз даврга тайинлаш (сайлаш)-ни назарда тутувчи таклифи маъқуллансин.

3. Белгилансинки, 2017 йилнинг 1 апрелидан: озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган муқобил жазо турларини қўллашнинг кенгайтириш орқали қамоқ тарикасидаги жиноий жазо тугатилади; жиноятни содир этишда гумон қилинган шахсларни ўшлаб туриш муддати 72 соатдан 48 соатга қисқартирилади;

қамоққа олиш ва уй қамоғи тарзидаги эҳтиёт чораларини қўллашнинг, шунингдек дастлабки терговнинг энг кўп муддати 1 йилдан 7 ойга қисқартирилади; почта-телеграф жўнатмаларини хатлаб қўйиш ва эксгумация қилиш учун санкция бериш ҳуқуқи судларга ўтказилади;

судларга қамоққа олиш ёки уй қамоғи тарзидаги эҳтиёт чорасини қўллаш рад этилганда муқобил эҳтиёт чораларини қўллаш ҳуқуқи берилди;

терговнинг тўлиқ эмаслигини суд муҳокамаси жараёнида

тўлдириш механизмларини жорий этиш орқали суд томонидан жиноят ишлари қўшимча тергов юри-тишга қайтариш институти бекор қилинади;

фуқаролик иши бўйича суд қарорини назорат тартибиде қайта кўриб чиқиш муддати 3 йилдан 1 йилга қисқартирилади; вилоят даражасидаги судлар томонидан жиноят ва фуқаролик ишларини назорат тартибиде кўриб чиқиш институти тугатилиб, тегишли суд раислари ва прокурорларнинг назорат тартибиде протест келтириш бўйича ваколатлари бекор қилинади;

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг ишларини назорат тартибиде кўриб чиқиш бўйича бир-бирини такрорловчи ваколатлари бекор қилинади;

адлия органларининг умумий юрисдикция судлари фаолиятини моддий-техника жиҳатидан ва молиявий таъминлаш соҳасидаги вазифа ва ваколатлари Ўзбекистон Республикаси Олий судига ўтказилади;

ҳўжалик судлари тизимида минтақавий апелляция судлари ташкил этилади.

4. Суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтириш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури (кейинги ўринларда – Дастур) 1-ило-вага мувофиқ тасдиқлансин.

Дастурда назарда тутилган тадбирларнинг ўз вақтида ва сифати бажарилиши юзасидан ва-зирлик ва идоралар раҳбарлари зиммасига шахсий жавобгарлик юклансин.

5. Суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтириш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури ама-лга ошириш бўйича Комиссия (кейинги ўринларда – Комиссия) 2-иловага мувофиқ таркибиде ташкил этилсин.

Комиссия (И.Б.Абдуллаев): вазирилик ва идоралар, илмий-тадқиқот ва таълим муассасалари мутахассислари, фуқаролик жамияти институтлари вакиллари жалб этган ҳолда қонун ҳужжатлари лойиҳаларини тайёрлаш бўйича эксперт гуруҳла-рини ташкил этсин;

(Давоми 2-бетда)

Сайлов – 2016

НОМЗОДЛАРНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ УЧУН ҲУЖЖАТЛАР ТАҚДИМ ЭТИЛДИ

Жорий йилнинг 21 октябрь куни Ўзбекистон "Миллий тўкраниш" демократик партияси, Ўзбекистон Халқ демократик партияси ва Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси вакиллари Марказий сайлов комиссиясига Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатган номзодларини рўйхатга олиш учун зарур ҳужжатларни тақдим қилди.

Тадбирда Марказий сайлов комис-сияси аъзолари, сиёсий партиялар ва оммавий ахборот воситалари вакилла-ри иштирок этди.

Қонунчиликка асосан сиёсий партия-нинг раҳбари Ўзбекистон Республи-каси Президентлигига номзодни рўйхатга олишни илтимос қилиб, Мар-казий сайлов комиссиясига ариза би-лан мурожаат этади. Аризага сиёсий партия юқори органининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисидаги қарори, сиёсий

партия юқори органи мажлисининг Ўзбекистон Республикаси Президент-лигига номзод кўрсатиш тўғрисидаги баённомаси, Ўзбекистон Республи-каси Президентлигига номзоднинг ўз номзоди овозга қўйилишига рози эканлиги тўғрисидаги аризаси, Ўзе-бистон Республикаси Президентлиги-га кўрсатилган номзодни қўллаб-қув-ватловчи имзо варақалари илова қили-нади.

Марказий сайлов комиссияси тақдим этилган ҳужжатларни етти кунлик муд-

дат ичида текшириб чиқади ва улар-нинг сайлов қонунчилиги талабларига мувофиқлиги тўғрисида ҳулоса бера-ди.

Ҳозирги кунда Марказий сайлов ко-миссиясида имзо варақаларининг тўғри тўлдирилганини текшириш юзасидан Марказий сайлов комиссияси аъзолари, жамоат таъкилотлари вакиллари, ички ишлар, адлия органларининг му-тахассисларидан иборат экспертлар гу-руҳлари ташкил этилган.

Б.БОЗОРОВ

САЙЛОВ ҚОНУНЧИЛИГИНИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК МАСАЛАЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ёритиш бўйича Республика матбуот марказида Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси ҳамда Адлия вазирлиги ҳамкорлигида сайлов қонунчилигини бузганлик учун жавобгарлик мавзусига бағишланган амалий семинар бўлиб ўтди.

Видеоконференцалоқа шаклида ўтказилган семинарда Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтқа-зувчи округ сайлов комиссиялари аъзолари, сайловда иш-тирок этувчи сиёсий партиялар, Адлия вазирлиги ва омма-вий ахборот воситалари вакиллари, ҳуқуқшунос олимлар, амалиётчи мутахассислар иштирок этди.

Ўзбекистон Республикасининг 2014 йил 16 апрелдаги "Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим мод-

даларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида (32, 78, 93, 98, 103 ва 117-моддаларига)"ги қонунга мувофиқ, сайловга доир қонун ҳужжатлари ҳам такомиллаштирилди. Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавоб-гарлик тўғрисидаги кодекси саккизта моддадан иборат "Сай-ловлар ва референдумларни ташкил қилиш ва ўтказиш со-ҳасидаги ҳуқуқбузарликлар учун маъмурий жавобгарлик" деб номланган V боб билан тўлдирилди.

(Давоми 2-бетда)

АСРЛАР ҚАЪРИДАН БИТИКЛАР

Вақт нафақат маҳобатли бинолари, балки нафис хаттотлик ёзувлари битилган бежирим нақш ва безаклари билан ҳам кишини мафтун этадиган ўрта аср архитектурасининг ҳайратомуз дунёсини биз учун асраб-авайлаб келмоқда.

"Оқил ўз амалига суянади, жоҳил эса ўз орзу-умидига"

Оқсарой, Шаҳрисабз

Бу қадимий битикларда буюк аж-долларимизнинг қандай донишманд-лик сирлари яширинган?

Ўзбекистон олимларининг илмий тадқиқотлари самарасида истеъдо-дли усталар томонидан бажарилган ва тинчлик, маърифат ҳамда бунёд-корликка даъват этувчи ушбу қадим-ий ёзувлар мазмун-моҳияти очиб берилмоқда.

Қўллаб мутахассислар асрлар да-вомиде бу ёзувларни тушунишга уринган, уларни тўғри ўқиш ҳақида илмий баҳс-мунозаралар ҳамон да-вом этмоқда. Бироқ қадимги Ўзе-бистон замида жойлашган тари-

хий ёдгорликлар эпиграфикаси ва бу борадаги тегишли нашрлар ҳали ҳам тўлиқ ўрганилгани йўқ. Ўзбекис-тон мустақилликка эришгач, мазкур ёдгорликларни ўрганиш ва ўқиш имконияти пайдо бўлди.

Бир гуруҳ олимлар турли давр-ларда вайрон қилинган эпиграфия ёзувларини бир неча йиллар даво-мида машаққат билан тадқиқ этиб, уларнинг маъносини ўрганди. Ушбу ёзувлар "Uzbekistan Today" ахборот агентлиги томонидан тайёрланиб, ўзбек, рус ва инглиз тилларида чоп этилган "Ўзбекистон обидаларида-ги битиклар" китоблар туркумида

жамланди. Лойиҳа мамлакатимиз Биринчи Президенти Ислам Каримов-нинг 2011 йил 6 апрелдаги "Ўзе-бистон Республикаси давлат муста-қиллигининг йигирма йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги Қарори ва Ўзбекистон Республикаси Вази-рлар Маҳкамасининг 2011 йил 17 июнь ҳамда 2012 йил 1 апрелдаги қарорлари ижроси доирасида амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон эпиграфика ёдгорли-лари ноёблиги ва қўпчилиги бўйича нафақат Марказий Осиё, балки бу-тун дунёда алоҳида ўрин тутати. Уларнинг аксарияти пухта ўргани-шни талаб этадиган санъат, мадания-т, умуман, жаҳон цивилизацияси-нинг дурдоналари ҳисобланади. Бу ишларга Тошкент давлат шарқшу-нослик институти ҳузуридаги Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқ қўлёзмалари маркази, Баҳроуддин Нақшбанд ёдгорлик мажмуаси мар-кази, маҳаллий ўлкашунос мутахас-сислар жалб этилди. Вилоят ҳоким-ликларининг ҳар томонлама ёрда-ми билан олти йилда туркумининг биринчи китобларини нашр этиш бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилди.

(Давоми 4-бетда)

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

ТАРАҚҚИЁТ – БОШ МАҚСАДИМИЗ

Хабар қилинганидек, Тошкент шаҳар ҳокимлигида жорий йилнинг тўққиз ойида Тошкент шаҳрини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2017 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор вазифалари ижросига бағишланган фаоллар йиғилиши ўтказилди. Фаоллар йиғилишини Тошкент шаҳар ҳокими Р.Усмонов олиб борди.

Унда Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти томонидан белгилаб берилган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор вазифалари, инвестиция дастури бажарили-шининг ҳолати ҳамда 2016 йилда назарда тутилган объек-тларини ишга туширишни таъминлаш чора-тадбирлари, экс-порт қилинаётган маҳсулотлар турлари ва ҳажмларини кен-гайтириш, маҳаллий товарларни сотишнинг янги хорижий бозорларини ўзлаштириш, шу асосда 2016 йилги экспорт-нинг, айниқса мева-сабзавот маҳсулотлари экспортининг прогноз параметрларининг сўзсиз бажарилишини таъмин-лаш, кичик ва хусусий бизнес фаолиятини янада ривож-лантириш ҳамда куз-қиш мавсумига тайёргарлик масалала-ри атрофида кўриб чиқилди.

Чунончи, ҳисобот даврида ялпи ҳудудий маҳсулот ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 11,5 фоизга ўсганлиги, шу жумладан, саноат маҳсулотлари, истеъмол товарларини иш-лаб чиқариш, пудрат-қурилиш ишлари, чакана савдо ай-

ланмаси ва пуллик хизматлар ҳажми борасида иқтисодий ўсишга эришилгани таъкидланди.

Жорий йилнинг тўққиз ойи якунларига кўра, кичик биз-нес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг ялпи ҳуду-дий маҳсулотдаги улуши 60,5 фоизни, саноатдаги улуши 70,9 фоизни, экспортдаги улуши 37,8 фоизни, аҳоли банд-лигидаги улуши 56,5 фоизни ташкил этгани қайд этиб ўтил-ди.

Ҳукумат томонидан белгилаб берилган устувор вазифа-ларни бажариш мақсадида жорий йилнинг 9 ойлигида маҳ-сулот ишлаб чиқариш ҳажмининг камайтирган баъзи йирик саноат корхоналарида, шунингдек, чакана савдо ва хиз-матлар ҳажмларини пасайтирган корхоналарда йил якуни бўйича ижобий кўрсаткичларга эришиш чоралари белги-ланди.

Ҳисобот даврида Маҳаллийлаштириш дастури доираси-да 115 та лойиҳа бўйича импорт ўрнини босувчи маҳсулот-

лар ишлаб чиқарилиб, белгиланган прогнознинг тўлиқ ба-жарилиши таъминланди.

Шунингдек, 2016 йилнинг IV чорагида экспорт фаоли-яга 806 дан ортиқ ҳудудий корхоналар жалб қилинган ҳолда шаҳар экспорт салоҳиятини кенгайтириш, айниқса саноат маҳсулотлари экспорти ҳажмларини ошириш маса-лаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Бундан ташқари шаҳарда фаолият юритмаётган корхона-ларни тиклаш, истиқболсиз бўлган корхоналарни тугатиб, уларни давлат реестридан чиқариш тадбирларини амалга ошириш ишлари тизимли равишда олиб борилаётгани бил-дирилди.

2016 йилда кичик бизнеснинг ялпи ҳудудий маҳсулотда-ги улушини 61 фоизга, саноатдаги улушини 77 фоизга, хиз-матлардаги улушини 68 фоизга етказиш чоралари кўрилди.

Шу билан бир қаторда 2016-2018 йилларда Тошкент шаҳрини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастури до-

ирасида жорий йилнинг 9 ойлигида 1180 та лойиҳалар ишга туширилиши натижасида 15 682 та қўшимча иш жой-лари ташкил этилгани таъкидланди.

Жорий йил якунидан келиб чиқиб, 2017 йилда истиқ-болли инвестиция лойиҳаларини шакллантириб бориш, ай-ниқса саноатни жадал ривожлантириш ва қўллаб-янгилан-тириштиришга йўналтирилган лойиҳаларни иш-лаб чиқишга алоҳида эътибор қаратилди.

Шунингдек, касб-хунар коллежлари битирувчиларини эгаллаган касблари бўйича иш билан таъминлаш ҳолати, уларни мунтазам қўллаб-қувватлаш борасида белгиланган вазифалар ижроси кўриб чиқилди.

Ҳисобот даври натижаларига кўра, тадбиркорлик фаоли-ятини бошламоқчи бўлган коллеж битирувчиларига тижо-рат банкларининг 42,5 млрд. сўмга яқин миқдордаги кре-дит маблағларининг акратилиши кўзда тутилган бўлса, бу-гунга қадар ушбу мақсад учун 46,9 млрд. сўм миқдорда кредитлар берилган.

Йиғилиш давомида 2016 йил учун белгиланган устувор вазифаларнинг ижросини таъминлаш, янги иш ўринларини яратиш, ишбилармонлик муҳитини янада яхшилаш учун бар-ча имкониятлар мавжудлиги кўрсатиб ўтилди.

Фаоллар йиғилишида эришилган натижалар билан бир қаторда мавжуд муаммо ва камчиликларга чуқур танқидий-таҳлилий ёндашилиб, уларни бартараф этиш бўйича те-гишли чора-тадбирлар белгиланди.

Тошкент шаҳар фаоллар йиғилиши ишида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари У.Розукулов ишти-рок этди.

(Ўз мухбиримиз)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИСУД-ҲУҚУҚ ТИЗИМИНИ ЯНАДА ИСЛОҲ ҚИЛИШ,
ФУҚАРОЛАРНИНГ ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ИШОНЧЛИ
ҲИМОЯ ҚИЛИШ КАФОЛАТЛАРИНИ КУЧАЙТИРИШ
ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда)

қонунчилик ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини чуқур танқидий таҳлил қилиш, илғор хорижий тажрибани ўрганиш асосида Дастурда назарда тутилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари ишлаб чиқишнинг таъминласин;

қонун ҳужжатлари лойиҳаларини жамоатчилик ўртасида, шу жумладан, давра суҳбатлари, семинарлар ва конференциялар ўтказиш орқали кенг муҳокама қилишни ташкил этиш чораларини кўрсин;

Дастурда назарда тутилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларининг сифатли тайёрланиши ва ўз вақтида белгиланган тартибда киритилиши, шунингдек бошқа тадбирларнинг бажарилиши ушундан назоратни таъминласин.

6. Ўзбекистон Республикаси Олий суди, Олий ҳужалик суди, Бош прокуратураси ва Адлия вазирлиги илғор хорижий тажрибани чуқур ўрганиш асосида 2017 йил 1 июлга қадар:

суд-прокурор ходимлари малакасини ошириш ва раҳбар кадрларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш;

вояга етмаганлар учун назарда тутилган жиноий жазоларни либераллаштириш, процессуал ҳаракатларни амалга оширишда уларнинг ҳуқуқий ҳимоясини кучайтириш, шунингдек судланганлик ҳолатини тугатиш ва судланганликни олиб ташлаш муद्датлари ва асосларини қайта кўриб чиқиш;

томонларнинг ярашганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш институтини кенгайтириш;

ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган айрим жиноят таркибларини жиноят тоифасидан чиқариш;

жиноят ишини қўзғатиш фақат жаҳрланувчининг аризасига қўра амалга ошириладиган жиноят таркиблари рўйхатини кенгайтириш;

фуқаролик, жиноят ишлари бўйича судлар ва ҳўжалик судларининг ваколатларини қайта кўриб чиқиш йўли билан маъмурий судларни ташкил этиш;

электрон тартибда суд ва ижро ишини юритишнинг замонавий шакл ва усулларини, шунингдек одил судловга эришишнинг илғор механизмларини кенгроқ жорий этиш орқали одил судловни амалга ошириш сифатини яхшилашни назарда тутувчи таклифларни ишлаб чиқсин ва киритсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Молия вазирлиги бошқа манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда илғор хорижий тажрибани чуқур ўрганиш асосида уч ойлик муद्датда:

давлат органларида юридик хизматнинг фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш;

адлия органлари тизимида юридик хизматлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва уларга услубий ёрдам кўрсатиш бўйича тузилмалар ташкил қилишни назарда тутувчи таклифларни киритсин.

8. Мазкур Фармон ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси вазифасини бажарувчи О.Б.Муродов ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат маслаҳатчисининг биринчи ўринбосари Б.А.Коканбаев зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти вазифасини бажарувчи
Ш.МИРЗИЁЕВТошкент шаҳри,
2016 йил 21 октябрьЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ “СУД-ҲУҚУҚ ТИЗИМИНИ
ЯНАДА ИСЛОҲ ҚИЛИШ, ФУҚАРОЛАРНИНГ ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ
ИШОНЧЛИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ КАФОЛАТЛАРИНИ КУЧАЙТИРИШ
ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА”ГИ ФАРМОНИГА ШАРҲ

Мустақиллик йилларида амалга оширилган ислохотлар суд-ҳуқуқ соҳасини демократлаштириш ва эркинлаштиришга, суд ҳокимиятининг фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги роли ва аҳамиятини оширишга замин яратди.

Шу билан бирга, мамлакатни ривожлантиришнинг замонавий талаблари ва стратегик устувор вазифалари суд-ҳуқуқ тизимини янада такомиллаштиришни талаб этади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони мазкур соҳадаги давлат сиёсатини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариб, қуйидаги учта асосий устувор йўналишларни белгилаб берди:

суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини таъминлаш;
фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтириш;
одил судловга эришиш даражасини ошириш.

Мазкур устувор йўналишларни амалга ошириш мақсадида суд, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органларининг муҳим вазифалари этиб:

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 112-моддасида белгиланган судьялар мустақиллиги, уларнинг фақат қонунга бўйсунishi ва одил судловни амалга ошириш борасидаги фаолиятига аралашганлик учун жавобгарлигининг муқаррарлиги принциплари оғишмай амал қилинишини таъминлаш;

фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, уларга таъвоуз қилиш ҳолатлари юзасидан барча зарур чораларни қўриш, жисмоний ва юридик шахсларнинг муносабатларини кўриб чиқиш тартибини бузиш ва сансалорликка йўл қўймаслик;

тегишли ахборотни ўз вақтида жамоатчиликка етказиш орқали фаолиятнинг очикилиги ва шаффофлигини таъминлаш, фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари ҳамда аҳоли билан ҳамкорлик самарадорлигини ошириш;

ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва амалдаги қонунчиликни такомиллаштириш орқали тизимли камчилик ва қонунбузилишларни аниқлаш ва бартараф этиш, иш фаолиятига илғор илмий-техника воситалари ҳамда ахборот-коммуникация технологияларини жорий қилиш;

идоравий назоратни кучайтириш, ходимлар ўртасида суиистеъмолчилик ва бошқа ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва уларга чек қўйиш, кадрлар таркибини сифат жиҳатидан яхшилаш, кадрларни танлашнинг энг муносиб номзодларни ишга қабул қилишни таъминладиган замонавий механизмларини жорий этиш белгиланди.

Фармонга мувофиқ суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини таъминлаш, касбий нуфузини ошириш, юқори малакали ва самарали фаолият юритувчи суд корпусини шакллантириш мақсадида илк бор судьяларнинг ваколат муद्датлари қайта кўриб чиқилди.

Хусусан, судьялик лавозимига биринчи маротаба беш йил муद्датга ва кейин ўн йил муद्датга, шундан сўнг муद्датсиз тайинлаш (сайлаш)ни назарда тутувчи тартиб жорий этилди.

Киритилаётган бу ўзгаришлар халқаро стандартлар ва ривожланган демократик давлатларнинг илғор тажрибасига тўлиқ мос келади.

Шу билан бирга, Фармон билан 2017 йилнинг 1 апрелидан жиноят, жиноят-процессуал, фуқаролик процессуал ва бошқа қонун ҳужжатларига инсон ҳуқуқ ва эркинликлари устуворлигини таъминлаш, суд муҳокамасини адолатли ва ўз вақтида ўтказиш, жазонинг адолатли ва инсонийлиги кафолатларини кучайтиришни инobatта олган ҳолда одил судлов самарадорлигини оширишга қаратилган бир қатор ўзгаришлар киритилмоқда.

Жумладан, **қамоқ тартибдаги жиноий жазо тури тугатилиб**, унинг ўрнига озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазонинг муқобил турларини қўллаш имконияти кенгайтирилмоқда.

Яъни жиноий жазолар тизимидан нисбатан қаттиқ таъсир чораларидан бири чиқарилаётганлиги жиноий жазоларни либераллаштиришга, ҳуқуқбузарларга нисбатан тарбиявий-тузатиш таъсир чораларининг илғор шакл ва услубларини кенг қўллаш бўйича олиб борилаётган сиёсатнинг мантиқий давоми ҳисобланади.

Жиноят процессида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг ҳуқуқий кафолатларини кучайтириш, жиноят ишларини тергов қилишнинг тезкорлигини ошириш доирасида:

жиноят содир этишда гумон қилинган шахсларни ушлаб туриш муद्дати **72 соатдан 48 соатга;**

қамоққа олиш ва уй қамоғи тартибдаги эҳтиёт чораларини қўллашнинг, шунингдек жиноят ишлари бўйича дастлабки терговнинг энг кўп муद्датлари **1 йилдан 7 ойга** қисқартирилмоқда.

Ушбу чораларнинг жорий этилиши, бир томондан, фуқароларнинг эркинлигини асоссиз чеклаш ҳолатларидан ҳимоя қилинишини, иккинчи томондан, сууштирув ва тергов органларининг масъулияти ва фаолияти самарадорлиги ошишини таъминлайди.

“Хабеас корпус” институти қўлланишни янада кенгайтириш доирасида прокурорларнинг почта-телеграф жўнатмаларини хатлаб қўйиш ва ексгумация қилиш каби тергов ҳаракатларини ўтказишга санкция бериш бўйича ваколатлари судларга ўтказилмоқда.

Бу ўзгаришлар инсоннинг шахсий ҳуқуқ ва эркинликлари дахлсизлиги, улардан суд қарорисиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳеч қим ҳақли эмаслиги ҳақидаги Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ҳамда халқаро ҳуқуқнинг умумэтироф этилган принциплари нормаларига тўла мос келади.

Бундан ташқари, судга қамоққа олиш ёки уй қамоғи тартибдаги эҳтиёт чорасини қўллаш рад этилган тақдирда муқобил эҳтиёт чорасини қўллаш имконияти берилмоқда.

Судда иш юритиш тезкорлиги ва сифатини ошириш, иш бўйича аъённинг қарорлар қабул қилиш муद्датларини

асоссиз кечиктиришни бартараф этиш, судларнинг жиноят процессидаги ролини оширишга қаратилган янгилик сифатида **суд томонидан жиноят ишини қўшимча терговга қайтариш институтининг бекор қилинаётганлигини** алоҳида таъкидлаш жоиз.

Фуқаролик иши бўйича суд қарорини назорат тартибда қайта кўриб чиқиш имкониятини берувчи муद्датнинг 3 йилдан 1 йилга қисқартирилиши эса, фуқаролик ҳуқуқий муносабатларнинг барқарорлиги, фуқаролик процесси иштирокчиларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлашга хизмат қилади.

Суд қарорларининг қонунийлиги ва асослигини қайта кўриб чиқишнинг амалдаги тизимини такомиллаштириш, шунингдек суд процесси муद्датлари ва сифатида салбий таъсир кўрсатувчи ортиқча оралик инстанцияларни бартараф этиш мақсадида Фармонда **вилоят даражасидаги судлар томонидан фуқаролик ва жиноят ишларини назорат тартибда қайта кўриш бўйича бир-бирини такрорловчи инстанциялари тугатилиб**, ўз навбатида, тегишли суд раислари ва прокурорларнинг назорат тартибда протест келтириш ваколати бекор қилиниши назарда тутилди.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг ишларни назорат тартибда кўришга оид бир-бирини такрорловчи ваколатлари бекор қилинмоқда.

Ортиқча ва бир-бирини такрорловчи инстанцияларнинг бекор қилиниши айнан бир назорат инстанцияси томонидан ишларнинг бир неча бор кўриб чиқишини олдини олади, суд қарорларининг узул-кесиллиги ва барқарорлигини таъминлаб, фуқароларнинг судларга бўлган ишончини янада оширади.

Шунингдек Фармонда вилоят ҳўжалик судларининг қарорларини ўзлари томонидан қайта кўриш ваколатини чеклаш мақсадида ушбу судлар тизимида минтақавий апелляция судларини ташкил этиш назарда тутилди.

Фармоннинг суд ҳокимияти мустақиллиги асосларини мустаҳкамловчи алоҳида аҳамиятли томони **адлия органларининг умумий юрисдикция судлари фаолиятини моддий-техника жиҳатида ва молиявий таъминлаш бўйича вазифа ва ваколатлари Ўзбекистон Республикаси Олий судига ўтказилаётганлидир.**

Ушбу чора судларнинг мустақиллиги ва уларнинг фаолиятига аралашмасликнинг қўшимча кафолатларини яратди. Шу билан бирга, Фармонга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Олий суди, Олий ҳўжалик суди, Бош прокуратураси ва бошқа манфаатдор идораларга 2017 йил 1 июлга қадар илғор хорижий тажрибани ўрганган ҳолда қуйидаги масалалар бўйича асослантирилган таклифлар тайёрлаш топширилди:

суд-прокурор ходимларининг малакасини ошириш ва раҳбар кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш;

процессуал ҳаракатларни амалга оширишда вояга етмаганларнинг ҳуқуқий ҳимоясини кучайтириш, жиноий жазоларни либераллаштириш, шунингдек суд-

ланганлик ҳолатини тугатиш ва судланганликни олиб ташлаш муद्датлари ва асосларини қайта кўриб чиқиш;

Ўзбек халқининг эзгулик ва раҳмдиллиги каби кўп асрлик анъаналарига мос бўлган ярашув институтини жиноят процессида қўллаш доирасини кенгайтириш. Бу норма қонуни чеклаб ўтган; содир этган қилмишдан пушаймон бўлган ва етказилган зиённи қоплаган фуқароларни жавобгарликдан озод қилиш имконини беради;

ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган айрим турдаги жиноят таркибларини жиноят тоифасидан чиқариш;

жаҳрланувчининг аризаси асосида жиноят иши қўзғатилиши мумкин бўлган жиноят таркиблари рўйхатини кенгайтириш;

электрон тартибда суд ва ижро иши юритишнинг замонавий шакл ва усуллари, одил судловга эришишнинг илғор механизмларини жорий этиш орқали одил судлов сифатини ошириш.

Бу билан ташқари, қонунийликни таъминлашда ҳамда мамлакатимизда ислохотларни самарали рўёбга чиқаришда юридик хизматлар ролини ошириш мақсадида давлат органларининг юридик хизматлари фаолиятини янада такомиллаштиришга доир аниқ чора-тадбирлар назарда тутилмоқда.

Қайд этилган асосий вазифалар ва янги нормаларни ҳаётга татбиқ этиш учун Фармон билан суд-ҳуқуқ тизимини ривожлантириш борасида 8 та энг устувор соҳалар бўйича 45 та аниқ тадбирларни амалга оширишни назарда тутувчи **Комплекс чора-тадбирлар дастури тасдиқланди.**

Фармонини ижро этиш доирасида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Жиноят, Жиноят-процессуал, Фуқаролик процессуал, Ҳўжалик процессуал кодекслари ва бир қатор бошқа қонун ҳужжатларига зарур ўзгартиш ва қўшимчалар киритилади.

Инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш тизимини изчил такомиллаштириш ва мустаҳкамлаш мақсадида умумэтироф этилган халқаро стандартлар асосида бир қатор алоҳида қонунлар, шу жумладан “Жаҳрланувчилар, гувоҳлар ва жиноят процессининг бошқа иштирокчиларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги, “Медиацация тўғрисида”ги, “Маъмурий судлов ишларини юритиш тўғрисида”ги қонунларни қабул қилиш режалаштирилмоқда.

Ушбу дастурий ҳужжатнинг амалга оширилиши мамлакатнинг суд-ҳуқуқ тизими фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқиш, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатлари ишончли ҳимоя қилинишини таъминлаш, шунингдек аҳолининг одил судловга бўлган ишончини янада мустаҳкамлаш имконини беради.

САЙЛОВ ҚОНУНЧИЛИГИНИ
БУЗГАНЛИК УЧУН
ЖАВОБГАРЛИК МАСАЛАЛАРИ
МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Сайлов қонунчилигини бузиш билан боғлиқ ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарлик қатъий белгиланиши сайлов эркинлиги принципнинг тўлиқроқ амалга оширилиши, сайлов тизими янада демократлаштирилиши, сайловнинг очик ҳамда ошқоралиги тамойилларини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга асосан, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод, ишончли вакил ҳамда кузатувчининг ҳуқуқларини, сайловволди ташвиқоти шартлари ва тартибини бузиш каби ҳаракатлар маъмурий жавобгарликка сабаб бўлади. Сайлов натижаларига таъсир кўрсатиш мақсадида номзод ёхуд сиёсий партия тўғрисида атайлаб ёлгон маълумотларни эълон қилиш билан боғлиқ ҳаракатлар содир этиш ҳам маъмурий жавобгарлик чоралари қўлланилишига олиб келади.

Сайловларни ташкил этиш ҳамда ўтказиш соҳасидаги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси томонидан 2016 йил 7 октябрда сайлов ва референдумни ташкил этиш ҳамда ўтказиш соҳасидаги ҳуқуқбузарликлар бўйича маъмурий иш юритишни расмийлаштириш юзасидан тавсиялар тасдиқланди.

Мазкур тавсияларга қўра, маъмурий ҳуқуқбузарликлар аниқланган тақдирда, баённома Марказий сайлов комиссияси, округ сайлов комиссиялари аъзолари тузишлари мумкин. Баённома тузиш учун сайловда иштирок этаётган сиёсий партияларнинг кузатувчилари, ваколатли вакиллари, номзодларнинг ишончли вакилларининг аризалари, участка сайлов комиссияларининг хабарлари, фуқароларнинг аризалари, корхона, муассаса, ташкилот, жамоат ташкилоти ва мансабдор шахсларнинг хабарлари, оммавий ахборот воситаларининг хабарлари асос бўлади.

(ЎЗА)

ТИНЧЛИК ВА ОСОЙИШТАЛИК –
БАРҚАРОРЛИК ГАРОВИ

Куни кеча Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди маблағларини бошқариш бўйича Парламент комиссияси, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ҳузуридаги Ижтимоий шериклик бўйича жамоат комиссияси, Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти Тошкент шаҳар ҳудудий бўлини маси ҳамкорлигида “Ижтимоий шериклик – тинчлик, осойишталик ва барқарор ривожланиш манбаи” мавзусида семинар бўлиб ўтди.

Семинар ишини халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ҳузуридаги Ижтимоий шериклик бўйича жамоат комиссияси раиси Д.Шоумаров олиб борди. Унда мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси жойларда давлат ва нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамкорлигини янада кучайтириш, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ҳузуридаги Ижтимоий шериклик бўйича жамоат комиссияси фаолиятини янада такомиллаштиришда муҳим омил бўлаётгани таъкидланди.

Семинар давомида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Жамоат фондининг танловий голибларига давлат гранти сертификатлари топширилди. Шу мазмунда, “Соғлом она ва бола йили” Давлат дастурини ижро этишда ННТ, ОАВ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларининг фаол иштирокни таъминлаш учун давлат грантлари шаклида қўллаб-қувватланган муҳим ижтимоий аҳамиятга молик лойиҳаларни амалга ошириш натижалари кўриб чиқилди.

Тадбирда маҳаллаларда ижтимоий шерикчилик ва жамоатчилик назоратини ривожлантириш, ёшларга, ёш оналарга ижтимоий-ҳуқуқий кўмак бериш, уларнинг тиббий-экологик ва ижтимоий-маънавий маданиятини юксалтиришга алоҳида эътибор қаратилди. Халқ таълими соҳаси, бошқармалар, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ижтимоий шерикликда аҳолининг кенг қатламлари, асосан ёшлар орасида “Ғояга қарши ғоя, жаҳолатга қарши маърифат билан”, “Мен Ватанимни севаман”, “Жамиятда менинг ўрним бор”, “Мен Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганаман” шиорлари асосида турли маънавий-маърифий тадбирларни ўтказиш режалаштирилди.

Шунингдек, иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маданий-гуманитар соҳалардаги долзарб вазифаларни ҳал этишда давлат бошқаруви идоралари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари ўртасида ижтимоий шериклик муносабатларини мустаҳкамлаш, ижтимоий шериклик субъектларига ҳуқуқий-ахборот ва услубий ёрдам кўрсатиш масалалари юзасидан фикр алмашилди.

(Ўз муҳбиримиз)

Оила – жамият таянчи

Тошкент шаҳар ҳокимининг
ҚАРОРИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ОИЛА МУНОСАБАТЛАРИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ВА НИКОҲДАН АЖРАТИШ ҲОЛАТЛАРИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШГА ҚАРАТИЛГАН КЕНГ ҚАМРОВЛИ ЧОРА-ТАДБИРЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ, БУНДА ТЕГИШЛИ ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИ ВА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ ҲАМКОРЛИГИНИ ЯНАДА КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Тошкент шаҳрида оилавий ажримлар ва оила бузилишининг сабаб ва оқибатларини ўрганиб, унинг олдини олиш борасида кенг қамровли олиб борилаётган ишларга қарама-қарсисан сўнгги йилларда оилавий ажримлар сони кескин ортиб бормоқда. Бу йўналишда амалга оширилаётган ишлар тизимли равишда йўлга қўйилган деб бўлмайди. Статистик маълумотларга кўра охириги беш йилда, Тошкент шаҳрида оилавий ажримлар сони уч бараварга ошган. Оилавий ажримлар туфайли ҳар бир нотўлиқ оилада ўртача 2-3 нафардан бола етим бўлиб қолиш ҳолатлари учрамоқда. Натижада, бир томондан мазкур оилаларнинг давлат томонидан тўлиқ иқтимоий ғимояга олиш муаммолари туғилмоқда, бошқа томондан эса уларга берилаётган тарбия масалаларида маълум қийинчиликларга йўл қўйилмоқда.

Оила мустаҳкамлигини таъминлаш, мустақил фикрлайдиган, замон талабига жавоб берадиган авлоднинг тарбиялашдек муҳим вазифаларни ҳаётга татбиқ этиш, бу борада хотин-қизлар қўмиталари, фуқаролик суди, Никоҳ уйлари, ФХДБ бўлимларини жойлардаги маҳалла фуқаролар йиғинининг яраштириш комиссиялари, давлат органлари, хусусан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар жамоат ташкилотлари билан ўзаро узвий ҳамкорликни йўлга қўйиш ва улар масъулиятини ошириш, дабдабали тўйларни олдини олиш, шунингдек, 2016 йилнинг 18 майдаги "Тошкент шаҳрида оила муносабатларини мустаҳкамлаш ва никоҳдан ажратиш ҳолатларининг олдини олишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги 454-сонли Қўшма қарори ижросини таъминлаш мақсадида

ҚАРОР ҚИЛАМАН:

1. Оилавий ажримларнинг сабабларини аниқлаш, тўғрилиқ қолган муаммоларни ҳал этиш учун амалдаги норматив ҳужжатларни таҳлил қилиб, уларга тегишли ўзгариш киритиш ҳақида таклиф тайёрлаш мақсадида Тошкент шаҳар ҳокимлигининг 2016 йил 13 октябрдаги 159-сонли фармойишида белгиланган топшириқлар ижро учун қабул қилинган ҳамда ҳар бир туманда тегишли Ишчи гуруҳлари ташкил этилсин.

2. Шаҳар ва туман Ишчи гуруҳи аъзолари зиммасига оилавий ажримларнинг олдини олиш, профилактика қилиш ҳолатларига эътибор қаратган ҳолда, оила қураётган шахсларни мажбурият ва масъулиятини ошириш, ажрим келиб чиқишга сабабчи бўлган томонларга кескин чоралар белгилаш, ажрим қайд этилган ҳолдада биринчи навбатда, вояга етмаган фарзандларни уй-жой билан таъминлаш, алимент ундириш ва ундан бўйин товлаш билан боғлиқ муаммолар бўйича амалдаги қонунларга, меъёрий ҳужжатларга тегишли ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш юзасидан таклифлар тайёрлаш вазифаси юклатилсин.

2.1. Ишчи гуруҳи аъзолари ўзларига бириктирилган туманда амалга оширилаётган ишларни чуқур ўрганиб, ҳар ойнинг 5-санасига қадар ўтган ой таҳлили ҳақида шаҳар Ишчи гуруҳига ёзма ҳисобот тақдим этиб бориш.

2.2. Оилавий ажримларнинг олдини олишга қаратилган ҳар бир тадбир ва амалий ишлар юқори савияда ташкил этилиб, унинг натижалари шаҳар Ишчи гуруҳининг ҳар ойда ўтказиладиган йиғилишларида муҳокама этиб борилиши белгилаб қўйилсин.

3. Шаҳар ишчи гуруҳига: Адлия бошқармаси (А.Сафоев), Ички ишлар бош бошқармаси (Б.Қурбонов), Суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техника жиҳатидан ва молиявий таъминлаш департаментининг Тошкент шаҳар ҳудудий бошқармаси (Ж.Бўриев), "Маҳалла" хайрия жамоат фонди (А.Ғуломов), бошқа манфаатдор ташкилотлар билан ҳамкорликда:

3.1. Имкониятлари бўла туриб оиласини, фарзандларини уй-жой билан таъминламаган, алимент пулини тўламадиган қочиб юрган, оиласини моддий қийин аҳволга солиб қўйган эркак кишиларни, шунингдек, фоҳишабозлик билан шуғулланиб оила бузилишига сабабчи бўлаётган аёлларни маҳалла ва меҳнат жамоаларида муҳокама қилиб, жамоатчилик таъсирини ўтказиш амалиёти йўлга қўйилсин.

3.2. Бир ойлик муддатда Тошкент шаҳрида оилавий ажримлар, вояга етмаган фарзандларини уй-жой билан таъминламаган оилаларни ўрганиб, уйга муҳтож ва зарур яшаш шaroитига эга бўлмаган нотўлиқ оилаларнинг мониторинг рўйхатлари туман ва маҳаллалар кесимида шакллантирилсин, улар таҳлил қилинсин ҳамда бундан буён ажрим ҳолатларида қонунчиликда вояга етмаган фарзандларнинг уй-жой билан таъминлаш ҳуқуқини мажбурий тартибда ҳисобга олувчи таклифлар ишлаб чиқиш топширилсин.

4. Ички ишлар бош бошқармаси (Б.Қурбонов), туман ҳокимлари, "Маҳалла" хайрия жамоат фонди (А.Ғуломов) билан ҳамкорликда:

4.1. Маҳалла профилактика инспекторлари томонидан бириктирилган ҳудудда паспорт-виза режими ўрганиб, тўйдан кейин (агар келинни Тошкент шаҳрида доимий рўйхати бўлса) бир ой ичида рўйхатдан ўтказилмаган келинларни аниқлаб, рўйхатлари шакллантирилсин ҳамда уларни яшашган жойида доимий рўйхатдан ўтказиш, келгусида ажримга олиб келувчи омиларнинг барчасини аввалдан олдини олиш чорасини қўриш таъминлансин, шунингдек, рўйхатдан ўтқишга тўсқинлик қилаётган шахсларга нисбатан амалдаги қонунчилик доирасида қатъий чоралар қўрилсин.

4.2. Ўзққ муддатдан буён келин бўлиб тушган ва яшашган хонадонда рўйхатдан ўтмаган фуқароларни ва уларнинг вояга етмаган фарзандларини (Тошкент шаҳрида доимий рўйхати борлари) аниқлаб, уларни ўрнатилган тартибда доимий рўйхатга қўйиш чоралари қўрилсин. Бу йўналишда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари раҳбарлари, маҳаллада обрў-эътиборга ва ҳаётий тажрибага эга бўлган ҳурматли инсонларни жалб қилган ҳолда тегишли фуқаролар билан тушунтириш ишлари олиб борилин.

4.3. Ҳар бир тумандан энг кўп оилавий ажримлар содир этилган биттадан маҳаллалар рўйхати иловага мувофиқ тасдиқлансин ва 2017 йилнинг 1 январь кунига қадар шў маҳаллаларда ажримларнинг сабаблари чуқур ва атрофлича ўрганиб, ёшларни бўлғуси ҳаётга тайёрлаш, уларга оила мажбуриятларини тушунтириш ҳақидаги тарғибот-ташвиқот тадбирлари амалга оширилсин ҳамда оилавий ажримлар бўлмаган намунавий маҳаллалар даражасига олиб чиқишининг барча чоралари қўрилсин.

4.4. Фуқаролик ишлари бўйича судларга, Фуқаролик ҳолатлари далолатномаларини ёзиш органига оилавий ажрим ҳақида мурожаат қилмаган, лекин баъзи оилавий келишмовчиликлар туфайли бирга яшашмаётган, шунингдек, ота-онасини уйига кетиб қолган келинлар рўйхатлари маҳалла кесимида шакллантирилсин ҳамда ҳар икки маҳалла (эр ва хотин яшайдиган) биргаликда маҳалла оқсоқоллари ташаббуси ҳамда ҳамкор идоралар билан биргаликда яраштириш тадбирларини ўтказсин.

5. Шаҳар хотин-қизлар қўмитаси (Ф.Абдурахимова), Ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси (Ф.Иноятов), Халқ таълими бош бошқармаси (И.Ақбаров), Савдо, хизмат кўрсатиш соҳаси ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш департаменти (Р.Абдумажитов), туман ҳокимлари, "Маҳалла" хайрия жамоат фонди (А.Ғуломов) билан ҳамкорликда:

5.1. Тошкент шаҳридаги олий ўқув юрлари, касб-хунар коллежлари ва академик лицей, умумтаълим мактаблари ҳамда маҳаллаларда оилалардаги ажралишининг олдини олиш мақсадида, "Қариндош-уруғлар ўртасидаги никоҳлар", "Балогат ёшига етмасдан туриб турмуш қуриш ва эрта туғруқнинг салбий оқибатлари" мавзуларида ёшларнинг тиббий саводхонлигини ошириш бўйича зарурий чора-тадбирлар белгилансин. Ушбу тарғибот чора-тадбирларида давра суҳбатлари, учрашувлар ўтказиш, шунингдек, "Оила" рўқни остида буклетлар, бошқа тарқатма материаллар ишлаб чиқиш ҳамда радио, телевидение, газеталарда мақолалар билан ёритилишига алоҳида эътибор қаратилсин.

5.2. Турмушга эрта узатилаётган ўқувчи қизлар аниқланган ҳолатда, узи олдини олишнинг барча чоралари қўрилсин ва бу ҳақида тегишли туман ҳокимлигига ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига хабар қилиш белгилаб қўйилсин.

5.3. Тошкент шаҳар ҳокимининг 2012 йил 10 сентябрдаги "Тошкент шаҳрида тўйхона, ресторан ва кафеларда тўй-ҳашам, оилавий тантана, маърака ва маросимларни ўтказиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида"ги 732-сонли қарор талабларидан келиб чиққан ҳолда тўйхоналарда ўқувчи қизларнинг никоҳ тўйини ўтказмаслик ҳақида тушунтириш ишлари олиб борилин, таълим муассасаси ва тўйхона раҳбарларини бу масаладаги масъулиятни оширилсин.

5.4. Маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари, келин-куёвнинг ота-оналари, тўйхоналар раҳбарлари билан бирга тўй тадбирлари олдидан келин-куёвнинг ёши ҳақида шахсий ҳужжатлари, ўрта махсус касб-хунар таълими муассасасида таълим олаётганлиги, тегишли маҳалла фуқаролар йиғинини муносабати ва Никоҳ уйлари, ФХДБ органларига берилган ариза ҳақидаги маълумотларни жамлаш ва тўйхонага тақдим этиш тавсия этилсин. Ўз навбатида тўйхо-

на раҳбарлари ушбу маълумотларни жамлаб борилин.

5.5. Тўйхона атрофидаги оилалар тинчлиги ва хотиржамлигини таъминлаш мақсадида тўй мусикалари ва тўй билан боғлиқ шовқин-суронларни тартибга келтириш юзасидан тегишли чора-тадбирлар белгилаб, уни амалга оширишга киришсин.

5.6. Оилавий муносабатлар бузилишининг олдини олиш ҳамда оила мустаҳкамлигини таъминлаш мақсадида никоҳ тўйларини дабдабасиз, кам сарф-харажатларсиз ва исрофгарчиликка йўл қўймадан ўтказилиши юзасидан тегишли чоралар қўрилсин.

6. Ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси (Ф.Иноятов), Халқ таълими бош бошқармаси (И.Ақбаров), "Қамолот" ЁИХ Тошкент шаҳар Кенгаши (А.Жумабоев) билан ҳамкорликда:

Таълим муассасаларидаги "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати сардорлари орқали тегишли соҳа мутахассисларини жалб қилиб йиғит ва қизларни оилавий ҳаётга тайёрлаш, оила ва рўзғорни юритиш сабақлари юзасидан тушунтириш ишларини олиб бориш.

Ишчи гуруҳига қўшимча факультатив дарслар ва оила тўғрисидаги таълимий таъкид этиш юзасидан беш кунлик муддатда тегишли таклифлар киритилсин.

7. Шаҳар ишчи гуруҳи, Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси (Ф.Абдурахимова), Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси (А.Сафоев) ҳамкорликда:

7.1. Бугунги кунда ёш оилаларнинг ажралиш ҳолатлари кўпайиб учраётганлиги, келин-куёв ва уларнинг айрим ота-оналари ўз масъулиятларини тўлиқ ҳис қилмаётганлиги натижасида ёшлар тўғри йўлни танлашга адашганлигини инобатга олиб, (уй-жой, мол-мулк, алимент, болалар тарбиясига оид муҳим бошқа масалалар юзасидан) намунавий никоҳ шартномасини амалда жорий этиш мақсадида унинг лойиҳасини ишлаб чиқсин ва оила қуришни режалаштирган томонларга Никоҳ шартномасини тузиш мажбуриятини белгилувчи нормаларни қонунга киритиш ҳақида таклиф тайёрлаш топширилсин.

7.2. Тошкент шаҳридаги Никоҳ уйлари ва ФХДБ бўлимлари ёш оилалар томонидан никоҳ шартномаси тузилишини афзалликлари ҳақида кенг тарғибот ишларини қучайтириш чораларини қўрилсин.

7.3. Бир ойлик муддатда янги оила қурувчилар томонидан ўзаро Никоҳ шартномаси тузилишининг мажбурийлиги бўйича тегишли қонунларга ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида таклифлар тайёрласин.

7.4. Фуқаролик ҳолатлари далолатномаларини ёзиш органи масъуллари ва судьяларнинг оила муқаддаслиги ҳақида оммавий ахборот воситаларида чиқиш жадвалини Адлия ва Суд органлари билан бирга ишлаб чиқсин ва жорий йилнинг 10 ноябига қадар шаҳар Ишчи гуруҳига топширсин ва унинг ижроси таъминлансин, шунингдек, оилавий ажримлар бўйича маҳаллаларда сайёр суд мажлисларини ўтказиш бўйича ҳам таклифлар тайёрлансин.

8. "Тошкент оқсоқли" – "Вечерний Ташкент" газеталари тахририяти (А.Ақромов)га, "Тошкент" телеканали (М.Сафаров)га:

8.1. Оммавий ахборот воситаларида оила муқаддаслиги ҳақида оилавий ажримларнинг олдини олишга хизмат қиладиган махсус саҳифа ва кўрсатувлар, видеороликларни мунтазам ташкил этиш бўйича таклифлар тайёрлаб, шаҳар Ишчи гуруҳига тақдим этиш тавсия қилинсин.

9. Тошкент шаҳар бош имом-хатиби (А.Турсунов)дан:

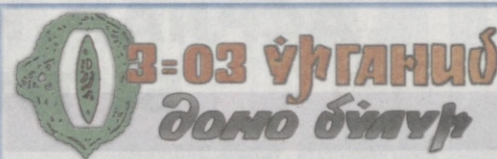
9.1. Ўзбекистон Мусулмонлари идораси Тошкент шаҳар вакиллиги барча жомеъ масжид имом хатиблари ва масъул ходимларига қонуний никоҳдан ажрашмаган ва ФХДБ бўлимининг тарафлар томонидан никоҳдан ўтиш ҳақидаги расмий маълумотномаси тақдим этилмаган ҳолларда никоҳ ўқиш (шаръий никоҳ) амалиётига барҳам бериш чораларини қўриш сўралсин.

9.2. Мусулмонлик ҳуқуқида эр-хотин ўртасидаги мажбуриятларни тушунтириш мақсадида, оилавий муносабатлардан келиб чиқувчи низоларни Яраштириш комиссияси йиғилишида қўриб чиқиш учун барча маҳаллаларга Ўзбекистон Мусулмонлари идораси Тошкент шаҳар вакиллиги масъул ходимларини бириктириш сўралсин.

10. Мазкур қарор ижросининг назорати Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосарлари М.Обидов, Ш.Турдикулов, Ф.Абдурахимова ва "Маҳалла" хайрия жамоат фонди раиси в.б. А.Ғуломовлар зиммасига юклатилсин.

Тошкент шаҳар ҳокими
Р.Усманов

2016 йил 20 октябр

МАШРИҚЗАМИН — ҲИКМАТ БҮСТОНИ

Оилага муҳаббат – Ва-
танга садоқат.

Бир болага етти қўшни
ота-она.

Оила фароғатинг – фар-
зандлар – ҳаловатинг.

Оиланг қўш-қанотинг.

Оналик уйнинг ори бор,
оталик уйнинг зари.

Ота ақл – она идрок.

Ота биланг – она юрак.

Аёлнинг сариштаси –
оиланинг фариштаси.

Оила сирли ва сеҳрли
қўрғон, уни ҳамиша обод
айлагил.

Оиладаги садоқат бахт
омили.

Оила биносини кунда-
лик жанжаллар емиради.

Оилавий хотиржамлик-
дан улуг неъмат йўқ.

Аҳиллик бўлмаган оила-
да хайр-барака йўқолади.

Оила – боғ, ота-она
боғбон, болалар ниҳол-
лар, ниҳоллар боғнинг
ҳолати-ю, боғбоннинг
парваришига қараб ўсади.

Олтин-кумушнинг эски-
си бўлмас, ота-онанинг
баҳоси бўлмас.

Оила табиатнинг шоҳ
асаридир.

Тошкент шаҳрида 25 ок-
тябр кунини ҳаво ўзгариб ту-
ради, ёнғинчилик бўлмайди.
Шарқдан секундида 5-10 метр
тезликда шамол эсади. Ҳаро-
рат кечаси — 0-2, кундузи —

8-10 даража илққ бўла-
ди.
Ўзгидрометнинг мо-
нитринг хизмати маъ-
лумотиға кўра, 25 ок-
тябрда Тошкент шаҳ-
рининг об-ҳаво шароити
шаҳар ҳаво муҳитида зарар-
ли моддаларнинг тарқалиб ке-
тишига имконият яратди,
ифлосланиш даражаси паст
бўлади.

АСРЛАР ҚАҲРИДАН БИТИКЛАР

(Давоми. Боши 1-бетда)

ЛОЙИХАНИНГ ДАСТЛАБКИ НАТИЖАЛАРИ

Олимларнинг маълумотига кўра, Амир Темури даврида бунёд этилган ёдгорликларда битилган ёзувларнинг атиги 10 фоизи ўрганилган ва қисман чоп этилган.

Шу нуқтаи назардан, "Ўзбекистон обидаларидаги битиклар" ўзига хос лойиха ҳисобланади. Негаки, давлатимиз ташаббуси билан мамлакатимиз ҳудудига жойлашган барча архитектура ёдгорликлари эпиграфикаси комплекс равишда ўрганилиб, умумлаштирилмоқда.

2016 йил 17 октябрь куни пойтахтимизда Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 25 йиллиги ва "Uzbekistan Today" ахборот агентлигининг 10 йиллигига бағишланган "Ўзқў ўтмишдан мактублар: Ўзбекистон обидаларидаги битикларда таълим, маърифат, тинчлик ва бунёдкорлик" мавзусидаги давра суҳбати доирасида "Ўзбекистон обидаларидаги битиклар" лойиҳасининг тақдироти ўлка-зилиди.

Тадбир "Uzbekistan Today" ахборот агентлиги, ЮНЕСКОнинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси, Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси, Баҳоуддин Нақшбиди ёдгорлик мажмуаси маркази, Тошкент давлат шарқшунослик институти ҳузуридаги Абу Райхон Беруний номидаги Шарқ кўпёзмалари маркази томонидан қатор ҳамкорлар кўмағида ташкил этилди.

Унда мамлакатимиз олимлари, давлат ва жамоат ташкилотлари, ЕХТ, ЮНЕСКО, "Минтақавий мулоқот" халқаро ноҳукумат ташкилоти, ЮНЕСКО, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти ва бошқа халқаро ташкилотлар, шунингдек, Ўзбекистонда аккредитациядан ўтган дипломатик корпс вакиллари иштирок этди.

Давра суҳбатида лойиҳанинг дастлабки натижалари — Қорақалпоғистон Республикаси, Андижон, Бухоро, Қашқадарё, Навоий, Наманган, Сурхондарё, Фарғона, Хоразм вилоятлари ва Тошкент шаҳаридagi архитектура ёдгорликларидa битилган эпиграфик ёзувларга бағишланган 12 китоб-альбом, шунингдек, Самарқанд вилоятининг тарихий меъморлик мажмуалари — Регистон ва Шоҳи Зиндага бағишланган икки фотоальбом тақдим этилди.

Ўзбекистон олимлари 1,5 мингдан зиёд эпиграфика ёдгорликларидagi (уларнинг аксарияти биринчи марта) ёзувларини ўрганиб, таржима қилгани таъкидланди. Уларнинг 200 дан ортиғи шеърлар, ўғитлар, ҳикматли гаплар, юздан зиёди уста ва хаттотлар номлари, 300 дин ва 150 бағишлов матнлари, 150 хронограмма, 100 тарихий сана, ҳужумдорларнинг 100 фармоиши ва бошқалардан иборат.

Ижодий гуруҳ Самарқанддаги Шоҳи Зинда, Амир Темури мақбараси ва жомеъ масжиди, Бибихоним масжиди, Регистон ансамбли сингари дунёга машҳур меъморий ёдгорликларда битилган ёзувларини ўрганиб ва маъносини тафсил қилди. Бундан ташқари, улар Хива ёдгорликлрининг эпиграфик битиклари ва 13 меъморий мажмуа ёзувлари, жумладан, Пахлавои Маҳмуд қабр тошидаги матнларни ҳам ўқиб-ўрганиди.

Қорақалпоғистон Республикаси архитектура эпиграфикасига бағишланган альбомда илк бор Норинжон бобо мажмуасининг таржима қилинган эпиграфик материалли тўлиқ нашр этилди. Қадимий Миздахон шаҳарчаси ҳудудига жойлашган ва ислом оламида машҳур Мазлумхон-сулв мақбарасининг бугунги кунгача сақланиб қолган эпиграфик материаллари таржимаси тўлиқ ҳажмда тақдим этилди.

Шаҳрисабзнинг алоҳида альбом шаклида нашр этилган архитектура эпиграфикаси нафақат Марказий Осиё, балки бутун Шарқ минтақаси тарихини ўрганиш нуқтаи назаридан гоят қизиқарлидир. Ёзма ёдгорликлрининг ноб ва намуналаридан иборат ушбу битиклар муҳим воқеалар, тарихий шахслар ҳақида маълумотларни ўзидa муҳасам этган.

"Ўзбекистон обидаларидаги битиклар. Сурхондарё" альбоми машҳур муҳаддис ва тасаввуф шайхи Ҳаким ат-Термизий мақбараси ва қабр тошидаги, Жарқўрғон минораси, Суфи Оллоёв мажмуаси ва бошқа ёдгорликлардаги битикларнинг тўлиқ тафсирини ўз ичига олган.

Намангандаги тарихий ёдгорликларга бағишланган китобда Хожи Амин, Мулла Қирғиз, Мавлавий Намангоний ва бошқа улуғлар абадий қўнига топган масандаларда битиклар тўлиқ тафсир этилган. Альбомда нодир ёзма манбалар — кўпбаъ машҳур шайх ва олихёт олимлари ҳақида ноб маълумотлар ва уларнинг вафот этган саналари битилган эпиграфика тақдим этилган.

Андижон эпиграфикасига бағишланган альбомда Андижонда эътиборга сазовор ёдгорликлар ўнчалик кўп эмаслиги ва уларнинг аксарияти сақланмагани ҳақидаги фикрлар нотўғрилиги исботланган. Унда Жомеъ, Гумбаз ёдгорликлари, Мирзақул бўлиш, Отақуи мадрасалари, Қутайба ибн Муслим мақбараси ва бошқа ноб ёдгорликлар келтирилган.

Бухоро, Фарғона, Навоий вилоятлари ва Тошкент шахрига бағишланган, кўпбаъ қизиқарли ва қимматбаҳо маълумотларни ўз ичига олган альбомлар ҳам катта қизиқиш уйғотди.

ТАЪЛИМ ВА МАЪРИФАТ, ТИНЧЛИК ВА БУНЁДКОРЛИК

Ижодий гуруҳ раҳбари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Ф.Абдухаликов лойиха тақдиротида Ўзбекистон обидаларидаги кўпбаъ битикларнинг пурмамо мурожаат, панд-насиҳат, шеърини ўғит, тарихий воқеалар тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олгани, ҳар бир инсонни таълим олиш, маърифатли бўлиш, тинчлик ва бунёдкорлик сари қорлаши уларнинг ниятида муҳим аҳамиятга эга эканидан далолат беради, деди.

"Ўзбекистон обидаларидаги битиклар" туркум китоб-альбомлар муқовасида XIV асрда бунёд этилган Ҳаким ат-Термизий ёдгорлик мажмуасида битилган ва китобнинг ўзига хос шioriга айланган "Ким бир йўлдан юриб, унда илм изласа, Аллоҳ шу йўлдан унга жаннатга етгучини йўлни ҳам муассар қилиб қўйди", деган ҳадис ёзилгани ҳам бежиз эмас.

Ҳар бир китобда шундай ўнлаб эпиграфикалар, эзгу ниятлар битилган ёзувлар, мурожаат ва даъватлар келтирилган.

Ушбу туркум китоб-альбомларни тайёрлаш ишлари 2011 йилда бошланган бўлиб, бу лойиҳани амалга оширишнинг дастлабки босқичи ҳисобланади. Бу борадаги ишлар давом эттирилиб, кейинги туркум Ўзбекистондаги ҳали ўрганилмаган эпиграфик битикларни ўз ичига олади. Жами 25 жилдани нашр этиш режалаштирилган. Ушбу фундаментал илмий тадқиқот ўз саҳифаларида эпиграфик битиклар ва бебаҳо маънавий меросимизни асраб-авайлаб, келажак авлодларга ҳам етказди.

ОЛИМЛАР ВА ЭКСПЕРТЛАРНИНГ ФИКРЛАРИ

Давра суҳбати иштирокчилари амалга оширилаётган бу лойиҳа юзаси маънавий ва маърифий аҳамиятга эга экани, "тилга кирган" гоғлар — ўтмишдаги маърифат, тинчлик, бунёдкорлик ва эзгулик ҳақидаги битикларнинг нечоғли муҳим ва долзарблигини алоҳида таъкидлади.

Эдвард РТВЕЛАДЗЕ, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси академиги:

— Нашрга тақдим этилган китоб-альбомлар ўзининг илмий ва маданий аҳамиятига кўра, гоят эътиборли лойиҳадир. Бундан қўзланган асосий мақсад Ўзбекистон меъморий ёдгорликларидagi эпиграфик битикларини топиш, ўрганиш ва нашр қилишдир. Бу борада оламшумул ишлар баҳарилган. Лойиҳа муаллифлари ав-

вал чоп этилган туркий, араб ва форс тилларидаги битиклар тафсирини тўлдириб ва уларга тузатишлар киритиб, илгари мутахассислар ўқиб олмаган ва тадқиқотчилар учун номаълумлигича қолган кўпбаъ эпиграфик материалларни илмий муомалага кириштига эришган.

Масалан, бу Шоҳи Зинда, Регистон тарихий мажмуалари, Бухоро ва Хиванинг қатор ёдгорликларидagi битиклар, Амир Темурининг Оқсарой пештоқига битилган, илгари ўрганилмаган ёзувлар лавҳари ва бошқалар шулар жумласидан. Бу борада амалга оширилган ишлар, шубҳасиз, Ўрта Осиё халқларининг маънавий тарихи ва маданиятини ўрганишга қўшилган хиссадир. Бугунги кунгача ислом санъати ва архитектураси ёдгорликлари сақланаётган бирон-бир мамлакатда бундай кенг кўламли лойиҳа ҳаётга татбиқ этилмаган. Бу борада Ўзбекистон биринчи бўлди.

Бахтиёр БОБОЖОНОВ, тарих фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат шарқшунослик институти ҳузуридаги Шарқ кўпёзмалари марказининг етакчи илмий ходими:

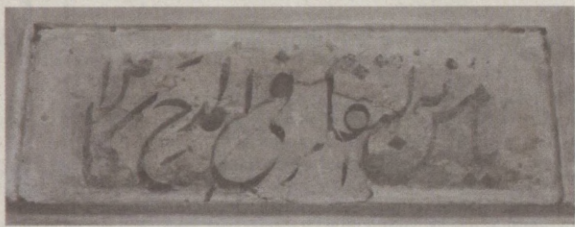
— Бу дастлабки қадам. Биз маданиятшунос олимлар эътиборига битикларни комплекс равишда, мантиқан нияҳосига етказилган 2 мингдан зиёд матнларни илк бор тақдим этдик. Масалан, Регистондаги битиклар ҳамон "жим" эди. Айрим битикларни ўқиш учун ақл-заковат, Шарқ фалсафаси бўйича чуқур билим талаб этилади. Амир Темурининг Оқсарой деворларида битилган пурмамо ҳикматлари маъносини англашга ҳаракат қилишнинг зарур.

VIII-X асрларда ижод қилган араб муаллифларининг йўқолиб кетган шеърларидан намуналар мана шу эпиграфикаларда сақланиб қолган. Бир қарашда, ўнчалик муҳим эмасдек туюлган бу сатрлар аслида донишмандлик хазинасидир. Ўтмишдан қолган мактубларни ўрганишни давом эттирамиз.

Ҳамд бин Муҳаммад ад-ДАВЯНИЙ, профессор, Уммон Султонлиги Вазирлар Маҳкамасининг миллий девонхона раиси, кўпёзмалар ва архивлар миллий бошқармаси раиси:

— Улкан ва машаққатли меҳнатингиз бутун инсониятга хизмат қилади. Бу китоблар архитектура ёдгорликлари билан танишиш ва аждодлар қолдирган битиклар маъносини қақиш имконини бера-

"Эй, мукаммал мадҳ (мақтов) ни ни тафаккур қилувчи одам!"

Ўрда, Қўқон

ди. Бундан ташқари, чоп этилган материаллар ўзбек халқининг буюклиги, шу заминда воғга етган олимларнинг донишмандлиги, маънавий ва моддий маданият даражасининг юксаклигидан далолат беради. Ўзбекистон тарихининг ҳар бир тадқиқотчиси, у ҳоҳ ўзбекистонлик, ҳоҳ хорижий бўлсин, Шарқнинг бой илмий мероси ҳақида сўзлашадиган бу китобларни ўқиши зарур. Биз бутун инсониятнинг ушбу маданий бойлигини кўз қорачиқдек асрашимиз лозим.

Юрген ПАУЛ, Галле университети профессори, ГФР:

— Бу нашр нафақат Ўзбекистон, балки дунё эпиграфикаси мутахассислари учун ҳам муҳим бўлиб, миллий меросни асраб-авайлашга бўлган муносиб намунадир. Лойиҳа давом эттирилаётганидан хурсандман ва барчамизни халқ қувончи аниқликлари қўтаётганига ишонаман. Лойиҳа давлат томонидан қўллаб-қувватланаётгани янада эътиборлидир.

Владимир НАСТИЧ, тарих фанлари доктори, Россия Фанлар академияси Шарқшунослик институти мутахассиси:

— Ўзбекистон обидаларидаги битиклар" ҳақиқатдан ҳам муҳим лойиҳадир. Мамлакатингизда араб имлосида битилган эпиграфикани ўрганишга давлат даражасида эътибор қаратилаётгани таҳсинга сазовор. Масалан, мен бошқа бундай мисолларни билмайман. Бу лойиҳа давом эттирилиши ва жаҳон илм-фанига муносиб ҳисса бўлиб қўлишишга ишонаман.

Ронте РОККО, профессор, Лувр шарқ маданияти ва санъати бўлими раҳбари, Франция:

— Бу нашрлар нафақат эпиграфика мутахассислари, балки Ўзбекистон тарихий шахслари аҳолиси ва бу ерга келаятган сайёҳларда ҳам катта қизиқиш уйғотди. Лойиҳа ижодий гуруҳи мамлакатингиз турли ҳудудлари эпиграфикасини ўрганиш ва тизимлаштириш соҳасида катта ишни амалга оширган. Мазкур ажойиб альбомлар бу борадаги ишларнинг ёрқин самарасидир.

Аҳмад Ражаб РИЗҚ, Қоҳира университетидаги Ўрта Осиё тарихи, археологияси ва санъати профессори:

— Мазкур илмий иш хаттотлик санъатининг муҳим ёзма ёдгорликлари ва услубларини қамраб олган. Туркум китоб-альбомлар барча тадқиқотчилар ва талабалар учун ҳам муҳим, ҳам фойдали бўлиб, уларни Ўзбекистоннинг диққатга сазовор жойлари ва уларда битилган ёзувлар билан таништириди. Бу нафақат Ўзбекистон ва унинг маданияти, балки ислом тамаддуни учун муҳим аҳамиятга эгадир.

Бу китобларни тайёрлашда меҳнат қилган барча мутахассисларга чуқур миннатдорлигимни билдираман. Араб мамлакатларини ҳам нафақат ислом, балки жаҳон цивилизациясини шакллантиришда муҳим ўрин тутган Ўзбекистон маданияти ва санъати билан батафсил таништириш учун ушбу китоблар араб тилида ҳам чоп этилишига умид қиламан.

Жон МАКГРЕГОР, ЕХТнинг Ўзбекистондаги лойиҳалар координатори:

— Эпиграфика бўйича тақдим этилган китоб-альбомлар Ўзбекистоннинг ноб архитектура ёдгорликлари билан яқиндан танишиш, аждодлар қолдирган битиклар мазмун-моҳиятини англаш имконини беради. Бу ишлар нафақат Ўзбекистон, балки бошқа давлатлар учун ҳам муҳимдир. Бу борадаги ишлар давом эттирилиши зарур.

Томас КҮНЦЕ, Конрад Аденауэр номидаги жамғарманинг Марказий Осиё бўйича минтақавий ваколатли вакили:

— Бу меҳнат тарихда қолади. Ушбу нашрларни тайёрлашда қилинган ишлар кўлами, мавзуга чуқур ёндашилгани, аждодларнинг кўп асрлик мероси асраб-авайланаётгани мени хайратга солди.

Буни илмий қаҳрамонлик дейиш мумкин. Негаки, эпиграфика бўйича материалларнинг қатти қисми бугунги кунгача номаълум эди. Ижодий гуруҳ ўта мураккаб ишларни амалга ошириб, халқнинг тарихий ва маданий мероси жамланмасини жамоатчилик эътиборига ҳавола этган. Айниқса, аждодларнинг меъморий ёдгорликларда битилган ўғитлари, ҳикматли сўзлари, шунингдек, нашр беэақлари кишининг эътиборини тортади. Менимча, ушбу кенг кўламли ишлар билан нафақат ўзбекистонлик, балки хорижий олим ва тадқиқотчилар ҳам танишиши зарур.

Британия музейи ҳузуридаги Шарқ ўрта асрлар эпиграфикаси департаменти раҳбари, профессор Симс Вильямс, Сорбонна университетидаги нафис араб ёзуви кабинетини раҳбари, профессор Людвиг Каллис ва Берн Эркин университети профессори Анке фон Кюгельген ва бошқалар ҳам ушбу туркум китоблар ҳақида ижобий фикрлар билдирди.

Э.А.

ҲАФАЛИК ТЕЛЕДАСТУРЛАР

(Давоми. Боши ўтган сонда)

Ўзбекистон

05.55 Кўрсатувлар дастури.
06.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
07.00 Миллий сериал: "Фидойилар"
07.30 "Менинг боғим".
07.50 Анонс.
08.00 "Ахборот".
08.40 Миллий сериал: "Орзулар фасли".
09.10 "Чуст пичоқлари".
09.30 "Қайнона ва келин".
10.05 Анонс.
10.15 "Муносабат".
10.30 "Ахборот".
11.10 "Кўнглик ободлиги".
11.40 "2016 йил — Соғлом она ва бола йили".
12.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
12.15 "Сўзлар қўлағи".
13.50 Анонс.
14.00 "Ахборот".
14.15 "Тахлил-25".
14.45 "Йиллим".
14.50 "Бизнинг сўзлар".
15.15 "Ойдин ҳаёт".
16.00 "Текзор хабарлар".
16.10 "Кўнларнинг биринчи".
16.30 "Ахборот" (инглиз/рус тилида).
16.50 "Ахборот".
17.10 Миллий сериал: "Орзулар фасли".
17.45 "Ўқубатдош".
18.05 Анонс.
18.20 "Бир жиноят изидан".
18.40 "Мон".
19.25, 20.00, 20.55 Ўзлонлар.
20.10 "Ахборот" (рус/узбек тилида).
20.05 Марказий сайлов комиссияси хабарлари (рус).
20.15 "Қайнона ва келин".
21.00 "Ахборот".
21.10 "Ўқубатдош".
22.20 — 00.10 "Фараҳбахш кун".
00.10 "Ўқубатдош".
00.30 Миллий сериал: "Фидойилар".
01.00 "Ахборот" (рус/узбек тилида).
01.30 "Ассалом, Ўзбекистон!"
02.30 "Қаллик уйин".
04.00 "Ахборот".
04.40 Миллий сериал: "Ҳаёт пилла-поляри".
05.10 — 05.55 "Бу ҳам муҳим".
Ток-шоу.

Ўшлар

06.00 "Ватан меҳри".
06.10 "Ойқиз".
07.30 "Қалпоқ".
08.00 "Қалб қузи".
08.40 "Истиклол тенгдошлари".
09.50 "Оғоҳ бўлинг!".
10.00 "Давр".
10.10 "Келин".
11.00 "Ўтмиш хабарлари".
11.50 "Телетехника".
12.00 "Дилдорим".
12.50 "Ўзингиз асра!".
13.00 "Давр".
13.10 "Муҳизавий дунё".
13.20 "Ўқубатдош".
13.30 "Ўқубатдош".
13.40 "Ўқубатдош".
13.50 "Ўқубатдош".
14.00 "Ўқубатдош".
14.10 "Ўқубатдош".
14.20 "Ўқубатдош".
14.30 "Ўқубатдош".
14.40 "Ўқубатдош".
14.50 "Ўқубатдош".
15.00 "Ўқубатдош".
15.10 "Ўқубатдош".
15.20 "Ўқубатдош".
15.30 "Ўқубатдош".
15.40 "Ўқубатдош".
15.50 "Ўқубатдош".
16.00 "Ўқубатдош".
16.10 "Ўқубатдош".
16.20 "Ўқубатдош".
16.30 "Ўқубатдош".
16.40 "Ўқубатдош".
16.50 "Ўқубатдош".
17.00 "Ўқубатдош".
17.10 "Ўқубатдош".
17.20 "Ўқубатдош".
17.30 "Ўқубатдош".
17.40 "Ўқубатдош".
17.50 "Ўқубатдош".
18.00 "Ўқубатдош".
18.10 "Ўқубатдош".
18.20 "Ўқубатдош".
18.30 "Ўқубатдош".
18.40 "Ўқубатдош".
18.50 "Ўқубатдош".

Ўзбекистон

05.55 Кўрсатувлар дастури.
06.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
07.00 Миллий сериал: "Фидойилар"
07.30 "Сарҳад билмас дўстлик".
08.00 "Ахборот".
08.40 Миллий сериал: "Орзулар фасли".
09.15 "Ўқубатдош".
09.30 "Қайнона ва келин".
10.05 "Корачик".
10.25 "Йиллим".
10.30 "1. "Наурий". 2. "Чинсан".
11.10 "Ахборот".
11.20 "Бир жиноят изидан".
11.30 "Арголом".
11.50 Анонс.
12.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
12.15 "Сўзлар қўлағи".
12.35 "Парламент ҳаёти".
13.55 Анонс.
14.00 "Ахборот".
14.15 "Менинг боғим".
14.35 "Бу ҳам муҳим".
15.15 "Ўқубатдош".
15.35 "Йиллим".
16.00 "Ўқубатдош".
16.10 "Ўқубатдош".
16.20 "Ўқубатдош".
16.30 "Ўқубатдош".
16.40 "Ўқубатдош".
16.50 "Ўқубатдош".
17.00 "Ўқубатдош".
17.10 "Ўқубатдош".
17.20 "Ўқубатдош".
17.30 "Ўқубатдош".
17.40 "Ўқубатдош".
17.50 "Ўқубатдош".
18.00 "Ўқубатдош".
18.10 "Ўқубатдош".
18.20 "Ўқубатдош".
18.30 "Ўқубатдош".
18.40 "Ўқубатдош".
18.50 "Ўқубатдош".

Ўшлар

06.00 "Ватан меҳри".
06.10 "Ойқиз".
07.30 "Қалпоқ".
08.00 "Қалб қузи".
08.40 "Истиклол тенгдошлари".
09.50 "Оғоҳ бўлинг!".
10.00 "Давр".
10.10 "Келин".
11.00 "Ўтмиш хабарлари".
11.50 "Телетехника".
12.00 "Дилдорим".
12.50 "Ўзингиз асра!".
13.00 "Давр".
13.10 "Муҳизавий дунё".
13.20 "Ўқубатдош".
13.30 "Ўқубатдош".
13.40 "Ўқубатдош".
13.50 "Ўқубатдош".
14.00 "Ўқубатдош".
14.10 "Ўқубатдош".
14.20 "Ўқубатдош".
14.30 "Ўқубатдош".
14.40 "Ўқубатдош".
14.50 "Ўқубатдош".
15.00 "Ўқубатдош".
15.10 "Ўқубатдош".
15.20 "Ўқубатдош".
15.30 "Ўқубатдош".
15.40 "Ўқубатдош".
15.50 "Ўқубатдош".
16.00 "Ўқубатдош".
16.10 "Ўқубатдош".
16.20 "Ўқубатдош".
16.30 "Ўқубатдош".
16.40 "Ўқубатдош".
16.50 "Ўқубатдош".
17.00 "Ўқубатдош".
17.10 "Ўқубатдош".
17.20 "Ўқубатдош".
17.30 "Ўқубатдош".
17.40 "Ўқубатдош".
17.50 "Ўқубатдош".
18.00 "Ўқубатдош".
18.10 "Ўқубатдош".
18.20 "Ўқубатдош".
18.30 "Ўқубатдош".
18.40 "Ўқубатдош".
18.50 "Ўқубатдош".

Ўшлар

06.00 "Ватан меҳри".
06.10 "Ойқиз".
07.30 "Қалпоқ".
08.00 "Қалб қузи".
08.40 "Истиклол тенгдошлари".
09.50 "Оғоҳ бўлинг!".
10.00 "Давр".
10.10 "Келин".
11.00 "Ўтмиш хабарлари".
11.50 "Телетехника".
12.00 "Дилдорим".
12.50 "Ўзингиз асра!".
13.00 "Давр".
13.10 "Муҳизавий дунё".
13.20 "Ўқубатдош".
13.30 "Ўқубатдош".
13.40 "Ўқубатдош".
13.50 "Ўқубатдош".
14.00 "Ўқубатдош".
14.10 "Ўқубатдош".
14.20 "Ўқубатдош".
14.30 "Ўқубатдош".
14.40 "Ўқубатдош".
14.50 "Ўқубатдош".
15.00 "Ўқубатдош".
15.10 "Ўқубатдош".
15.20 "Ўқубатдош".
15.30 "Ўқубатдош".
15.40 "Ўқубатдош".
15.50 "Ўқубатдош".
16.00 "Ўқубатдош".
16.10 "Ўқубатдош".
16.20 "Ўқубатдош".
16.30 "Ўқубатдош".
16.40 "Ўқубатдош".
16.50 "Ўқубатдош".
17.00 "Ўқубатдош".
17.10 "Ўқубатдош".
17.20 "Ўқубатдош".
17.30 "Ўқубатдош".
17.40 "Ўқубатдош".
17.50 "Ўқубатдош".
18.00 "Ўқубатдош".
18.10 "Ўқубатдош".
18.20 "Ўқубатдош".
18.30 "Ўқубатдош".
18.40 "Ўқубатдош".
18.50 "Ўқубатдош".

19.00 "Давр".
19.30 "Келин".
20.20 "Фан ва ёшлар".
21.00 "Дилдорим".
21.50 "Телетехника".
22.00 "Давр".
22.30 "Ҳаёт ғўзал".
00.30 "Муҳизавий дунё".
01.10 "Афсона ва ҳақиқат".
03.30 "Ўқубатдош".
03.50 "Сўзлар қўлағи".
04.10 "Биз киммиз?".
04.30 "Сўзлар қўлағи".
04.50 "Табассум қил!".
05.30 — 06.00 "Давр".

Тошкент

05.55 "Ягонасан, муқаддас Ватаним!".
6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 20.00, 22.00, 2.00 "Ройат".
06.15 Миллий сериал: "Ҳаёт пилла-поляри".
06.45 "Ройат-авто".
06.55 "Тошкент вақти".
07.15 "Соғломдаги муҳаббат".
09.50 "Ройат-спорт".
10.15 "Ўқубатдош".
11.15 "Саломат бўлинг!" тележурнали.
11.45 "Ройат-авто".
12.15 Миллий сериал: "Ҳаёт пилла-поляри".
12.45 "Мобиль камера".
13.15 "Оч